

ГРАМАТИКА

УДК 811.161.2'373.611

О. І. Мізіна, Л. І. Дерев'янку

НУЛЬСУФІКСАЛЬНІ АД'ЕКТИВИ, УТВОРЕНІ КОНФІКСАЛЬНИМ СПОСОБОМ ЗА УЧАСТІ ПРЕФІКСА БЕЗ-

Розглянуто структурно-семантичні та функціонально-стильові особливості одноосновних прикметників-десубстантивів, утворених за участі конфіксального форманта, до складу якого входить префікс без- та матеріально не виражений суфікс. Значну продуктивність виявляє група нульсуфіксальних одноосновних прикметників зі словотвірним значенням «позбавлений того, що назване мотивуючим словом», утворених від іменників зі значенням певної частини тіла істоти, але трапляються іменникові основи й іншого змісту. На синхронному зрізі досліджувани деривати беруть активну участь у формуванні ботанічної та медичної термінології, а також досить активно функціонують в індивідуально-авторському словотворі.

Ключові слова: нульовий суфікс, формант, конфіксальний спосіб словотвору, ад'єктив, десубстантив.

Mizina O., Derevyanko L. Null-Suffixed Adjectives Formed with Confixation with the Prefix без-. *The paper analyses structural and semantic as well as functional and stylistic peculiarities of monosyllabic adjectives, derived from nouns and using the confixal formants that include the prefixes без- and null suffix. The paper analyses a group of adjectival desubstantives with the confix без- and -o (null suffix), which shows a considerable productivity among usual elements as well as among innovations. It is clarified that morphemic status of the confix is a distant affix. It has been determined that these elements are formed with prefixation and suffixation, when a formant is a confix consisting of a prefix, null-suffix, and ending. It has been determined that among the considered elements, a group of null-suffixed monosyllabic adjectives that have a formation meaning "deprived of that which is called the motivation word", which has a notable position among the examined elements; derived from the nouns, bearing the meaning of a certain body part or some other meanings, but with the prefix без-. The study reveals that monosyllabic adjective desubstantives express a significant productivity, and significantly contribute to production of botanical or medical terminology. Most of the selected derivatives have a stylistically marked vocabulary, which confirms the ancient origin of these words. These elements, found in the innovation dictionaries and poetical expressions,*

and often used in direct or indirect meaning, are functioning quite actively in individual author's word-formation, as well as being conjoint with nouns they acquire metaphorical meanings, producing figurative meanings on the grounds of associative metaphorical motivation.

Key words: *null-suffix, формант, confixal word-formation, adjective, desubstantive.*

Вступ

У сучасних дослідженнях мовознавства нульову суфіксацію розглядають як протипагу до субстанціальної (позитивної, матеріально вираженої). Використання терміна «нульсуфіксація» може варіюватися залежно від підходу. Деякі дослідники у сфері дериватології визначають цей спосіб словотворення як лексико-синтаксичний, тоді як інші називають його безафіксним (безсуфіксним) чи флективним. Ми підтримуємо позицію відомих мовознавців, які вказують на важливість урахувати будову всієї словотвірної системи мови й однією з основних вимог до виділення нульового афікса висувають існування в мові слів з формантом, що має подібне словотворче значення, до складу якого входить матеріально виражений афікс.

На нашу думку, нульовий суфікс, так само як і матеріально виражений суфікс, виконує відповідні морфолого-словотвірні функції в єдності із закінченням, тому ми заперечуємо ідею існування флективного та префіксально-флективного способів словотвору, та вважаємо прикметники типу *безголосий*, *безкрилий* десубстантивами, утвореними за участі конфіксального форманта, до складу якого входить префікс *без-* та нульовий суфікс.

Як словотворчий засіб у сфері іменникового словотвору матеріально не виражений афікс досліджений досить ретельно (Т. Біленко, П. Білоусенко, Г. Волинець, І. Процик, Т. Савела, Л. Стовбур, А. Тернова, Л. Третевич (Невідомська) та ін. У сфері ж прикметника нульовий суфікс як елемент і словотворчий засіб розглянуто фрагментарно в роботах А. Грищенка, Ж. Колоїз, Р. Коци, О. Рудь та ін. Актуальність обраної теми зумовлена тим, що структурно-семантичні особливості одноосновних ад'єктивів, утворених за участі конфіксальних формантів із матеріально не вираженим другим компонентом, досі не були предметом спеціального дослідження. Матеріалом дослідження стала картотека, укладена шляхом вибірки зі Словника української мови (Білодід, 1970–1980) (узуальні одиниці) та словників інновацій (Вокальчук, 2004; Вокальчук, 2008; Колоїз, 2003).

Мета статті – виявити активність уживання одноосновних ад’єктивних десубстантивів за участі конфіксального форманта, до складу якого входить префікс **без-** та матеріально не виражений суфікс; завдання: 1) визначити особливості мотивації досліджуваних одиниць; 2) проаналізувати продуктивність ад’єктивних десубстантивів з конфіксом **без-...-о-ий** як серед узуальних одиниць, так і серед інновацій та з’ясувати специфіку їх функціонування в мові; 3) виявити словотвірні потенції, дериваційні й структурно-семантичні можливості відповідних прикметників.

Методи дослідження

Методологія дослідження зумовлена поставленими завданнями. Основним є метод опозицій, завдяки якому через бінарну опозицію матеріально виражений / матеріально не виражений знак виявлено нульовий суфікс. У межах описового методу репрезентовано прийом внутрішньої інтерпретації для здійснення класифікації нульового суфікса за місцем і роллю в слові та його участю в словотворенні й продуктивністю. Прийом зовнішньої інтерпретації застосований для дослідження стильової сфери вживання досліджуваних одиниць. Завдяки елементам статистичних підрахунків стало можливим встановити відповідні співвідношення між різними досліджуваними фактами.

Виклад основного матеріалу

На сучасному етапі вивчення української мови однією з дискусійних тем є проблема способів словотвору з формантом, до складу якого входить нульовий суфікс. Лінгвістичний термін «формант» був уперше введений німецьким лінгвістом К. Бругманом. Під цим терміном розуміється частина слова, що змінює лексичне й граматичне значення кореня або основи; служить для словотвору і словозміни; афікс (Білодід, 1970–1980). Поняття «формант» має прямий зв’язок з визначенням конфікса (як одного з видів форманта). На цей час існує розбіжність поглядів на морфемний характер конфікса як дистантного афікса. Деякі лінгвісти розглядають цей спосіб словотворення як префіксально-суфіксальний (І. Ковалик, В. Лопатін), Н. Клименко та Є. Карпіловська використовують термін «конфікс» (походить від латинського *confixum*, що означає ‘узяте разом’) як «афікс, що має

єдине неподільне значення, але складається з двох частин, які розташовані перед коренем і після нього» (Клименко & Карпіловська, 1998: 24). Такий погляд підтримують П. Білоусенко, С. Воропай, О. Меркулова, Л. Стівбур та інші. Поділяємо погляди тих дериватологів, які класифікують нульовий суфікс як один із матеріально не виражених компонентів дериваційних засобів, що входять до складу конфіксів і не мають матеріального вираження (Стівбур, 1999).

У словотворі помітне місце займає група нульсуфіксальних ад'єктивів, утворених за участі префікса *без-* від іменників зі значенням певної частини тіла істоти, такі десубстантиви об'єднані словотвірним значенням «позбавлений того, що назване мотивуючим словом» (наприклад, *безбородий, безволосий, безвусий, безголовий, безлуский, безногий, безшерстий, без'язикий* тощо), інколи вони мотивуються іменниковою основою з іншим значенням (*безглуздий, безголовий, безкрайї, безостий, безпарий* та ін.). У сучасних лінгвістичних досліджах немає загальноприйнятого підходу до визначення того, як утворюються ці слова, а також не визначені чіткі критерії для розрізнення між префіксальними та конфіксальними прикметниками. Зміст форманта *без...-о-(ий)* також викликає неоднозначне розуміння та розглядається дослідниками по-різному.

Існують твердження, що такі прикметники утворюються за допомогою лише префікса. Проте відомі дериватологи, такі як В. Горпинич та І. Муромцев, стверджують, що префікс ніколи не виконує транспозиційної і класифікаційної функції, і тому префіксацію не можна розглядати як самостійний процес. Ми прихильні думці І. Вихованця, який вважає, що до обов'язкових умов формування похідних префіксальних прикметників належить перетворення прийменника *без-* на префіксальну морфему й використання в переважній більшості випадків суфікса як супровідного компонента: *без талану – безталанний* (Вихованець, 1980: 195; Вихованець & Городенська, 2004: 137–138). Тому вважаємо, що словотвірний засіб, за допомогою якого утворюються лексеми типу *безвікий, безвухий, беззубий, безлуский, безокий*, можна назвати конфіксом, який виконує єдину словотвірну функцію і має спільне словотвірне значення, оскільки складається з префікса й нульового суфікса.

Відносні десубстантиви, які містять конфікс *без...-о-ий* та словотвірне значення «позбавлений того, що назване мотивуючим словом»,

є однією з найчисленніших серед прикметників підгруп (45 узуальних одиниць), утворених за участі форманта з нульовим суфіксом. Можемо припустити, що конфіксальні ад'єктиви генетично виникли, як і загалом усі прикметники, на основі іменника, оскільки це підтверджується іменниковими утвореннями *безумь, безрукь, безногь* та ін. (*без ума, без руки, без ноги*), які поєднують у собі як субстантивні, так і атрибутивні значення (Білоусенко, Іншакова, Качайло, Меркулова, & Стовбур, 2010: 21), тому їх включення до класу прикметників мало історично обґрунтований характер, тобто історично це можуть бути й не конфіксальні утворення, а нульсуфіксальні. Однак на сучасному етапі внутрішня форма таких прикметників як з погляду семантики, так і з формального боку вказує на мотивацію словосполученням «прийменник + іменник у родовому відмінку», тому відносимо їх до прикметників, які утворені за допомогою конфіксального способу.

На думку К. Городенської, прикметники з префіксом *без-* і нульовим суфіксом поряд із матеріально вираженими суфіксами являють собою найчисленнішу та найрізноманітнішу щодо словотворчих можливостей групу префіксально-суфіксальних відносних і якісних прикметників. Словотворча пара «префікс *без-* + нульовий суфікс» часто використовується для утворення прикметників, що вказують на певну частину тіла (*безбородий, безбровий, безвікий, безволосий, безвусий, безвухий, безголовий, беззубий, безносий, безкрилий, безлуский, безмозгий, безногий, безокий, безпалий, безперий, безрогий, безротий, безрукий, безшерстий*) і рідше – іменникові основи іншого змісту (*безверхий, безглуздий, безголосий, безкрайї, безлиций, безостий, безпарий, безсилий*)» (Жовтобрюх, 1979: 299). Ад'єктив *безголосий* можна умовно віднести до дериватів, мотивованих іменниками зі значенням певної частини тіла живої істоти (соматичне поняття), оскільки зазвичай він стосується особи.

Серед одноосновних прикметників з нульовим суфіксом, які мають соматичне походження, найбільше представлені прикметники, що вказують на відсутність певної частини тіла, наприклад: *безбровий, безвікий, безволосий, безкостий, безлуский, безносий, безокий, безпалий, безперий, безрогий* та ін. Прикметники *безликий, безлиций* метафорично мотивовані та мають значення «який не має виразної зовнішньої ідентичності, чітко виражених характерних рис; невиразний і розпливчастий»: *Весь людський потік пропливав мимо неї*

гомінкою, живою, але **безликою** масою, мов у тумані... (І. Рябокляч); а ад'єктив **безсердий** вживається в значенні «нечулий до інших; безжалісний, жорстокий»: *О, дайте під сі пазурі султана, кривавого безсердного тирана* (П. Куліш).

Образно-символічні значення, що ґрунтуються на народних уявленнях про добро і зло, гідність і підлість, пристойне й непристойне й інші етично-моральні цінності, як уважає В. Кононенко, передає широке коло слів-понять, прямо чи опосередковано зумовлених людським чинником. Носіями відповідних символічних категорій виступають, зокрема, назви, що так чи так характеризують людину, її зовнішні ознаки, внутрішню будову тощо (Кононенко, 1996: 168).

У семантиці полісемантичних дериватів у другому лексико-семантичному варіанті відбувається нарощення смислу, яке розвинуло метафоричне значення із першого ЛСВ: деривати з матеріально не вираженим суфіксом **безбородий**, **безвусий** отримують семантику «молодий, ще не змужнілий»: *Одкрилися нові місця з великою платою, і на ті посади присилались то безбороді, то в моху учені хлопці* (Панас Мирний); *Коли я був безвусим юнаком, Я уявляв собі нову людину Як суміш із заліза та бетону* (Л. Дмитерко); прикметник **безголовий** набуває значення «дурний, дурноголовий»: *Тут Микита зірвався: – Усі ви безголови!* (П. Тичина); дериват **безголовий** – значення «беззвучний, тихий; німий»: *Одчайдушний безголовий сум обгорнув усе* (Ю. Яновський) та семантику «безсловесний»: *Лис поважно докладає: «Великий господар! Се безголоса твар [риби] Пред королем своїм ликує»* (Л. Глібов), а прикметник **безкрилий** набуває семантики «позбавлений творчої сили, фантазії; знижений, буденний, сірий»: *Безкрилу тьму навіки переможе Визвольник людства, вільний пролетар* (М. Рильський), *І знов я буду виправдуватися.., ховаючись за те нудне безкриле слово «помилка»* (Леся Українка); **безмізкий**, **безмозкий** – значення «який не має мозку» та «дурний, безглуздий»: *Через вас, п'яниць безмозких, я сам стояв перед панами голіруч* (З. Тулуб); **без'язикий** – значення «німий, який не говорить»: *У стайнях, хлівах стоїть худоба, тремтить з холоду, чекає турботливого доглядача, що полегшить холодну долю без'язиких істот* (І. Кириленко) (Олексенко, & Мізіна, 2014: 72).

У значенні дериватів, що мають додаткові смислові відтінки, також розвинулася полісемічна структура: **безголовий** – це «той, якому

відтято голову; обезглавлений»: *Дивлюся, в могилі усе козаки: Який безголовий, який без руки* (Т. Шевченко); а прикметник **безголосий** – «який має поганий або слабкий голос»: *Де там йому співати – він зовсім безголосий* (Словник Грінченка) та «глухий, неголосний»: *Засміявся [Панталаха] коротким, безголосим, грудним сміхом* (І. Франко); **беззубий** – «позбавлений різкості, гостроти, занадто м'який // Який не може за себе постояти; слабовільний, не енергійний»: *О, скільки на землі беззубих, бояться сонця і води!* (П. Тичина) (Олексенко, & Мізіна, 2014: 72).

Серед моносемантичних нульсуфіксальних прикметників виділяємо групу ад'єктивів, що мотивовані іменниками з основами іншого змісту (несоматичне поняття): **безвітрий, безглуздий, безкорий, безлистяй, безлісий, безодній, безостий, безпарий, безрукавий, безхмарий: безвітра** весна; *Вона зашарілась, бо відповідь її здалася самій неймовірно безглуздою* (О. Донченко), *Я зустріну тебе, мамо, Над чужим порогом. Над горбатим, над дубовим, Тесаним, безкорим* (А. Малишко), *Схилились берези безлисті, А вітер у гаї завив* (П. Грабовський), *На крутому узгір'ї стоїть віковичний дуб. Навкруги розкинувся безлісий простір* (І. Цюпа), *Над головою стеля з глибокого безоднього неба, синього, аж темного* (І. Нечуй-Левицький), *Твердий безостий колос [пшениці] б'є по руках, а стебло лізе під ноги* (М. Коцюбинський), *Сонце палало ясно на безхмарому небі* (І. Франко).

У лексемах **безкрайї** і **безсилий** сформувалися такі метафоричні смисли: «надзвичайно сильний, глибокий (про почуття)» та «нездатний або неспроможний що-небудь зробити, подолати. // Який не може виявити себе в дії»: *Мені те кохання безкрає Розшарпало серце давно* (Леся Українка); *Як передасть журбу безкраю, що закувала серце в лід!* (В. Сосюра), *Спасибі народу за щастя безкрає, За радість учитись, трудитись і жить!..* (В. Бичко); *Айша падає додолу на килим і ридає в безсилий лютості* (Леся Українка); *Лютиться стара, а вже нічого не годна вдіяти – безсила боронитися* (Г. Хоткевич).

Нам видається, що виявлення словотвірної омонімії простежується і в семантиці прикметників, що утворилися від різних смислів одного й того ж мотивуючого іменника, зокрема серед ад'єктивів **безверхий** (← *верх* у значенні «верхня, найвища частина чого-небудь; вершина», ← *верх* у значенні «покрівля на хаті, будинку та ін.; дах»); **безвусий (безусий)** (← *вуса* у значенні «волосся, яке росте над

верхньою губою в чоловіків», ← *вуса* у значенні «тонкий виріст на колосках злакових рослин; остюк»); **беззубий** (← *зуб* у значенні «кістковий утвір у роті людини або тварини», ← *зуби, зуб'я* у значенні «гострий виступ на чому-небудь (знарядді, машині та ін.), зубець»); **безвухий (безухий)** (← *вухо, ухо* (орган людини), ← *вушко* посуду, голки та ін.); **безногий** (← *нога* у значенні «одна з кінцівок людини, деяких тварин та птахів», ← *ніжка* «опора меблів, споруд, механізмів та ін.»): *Летів ворон через безверхе дерево* (М. Номис), *Тяжко матір покидати У безверхій хаті* (Т. Шевченко); *Баиштан жовтіє понад яром, Курінь безверхий ніби спить...* (М. Рильський); *Після вусатої жовтогарячої озимої [пшениці], закрасувались такі ж неозорі масиви уже безвусої, булькатозернистої і ще рудої ярої* (Я. Баш); **Безвусий** Брянський по старшинству був весільним батьком (Олесь Гончар); *Чого це ваша собака безвуха?* (Словник Грінченка); *Отут, біля безвухого, зсередини блискучого від поливи глечика, він опускається на землю* (М. Стельмах); *Вийшла бабище старая, ряба, беззуба, коса* (І. Котляревський); *Од його руху підскачив на лутці жінчин беззубий гребінь* (М. Коцюбинський); *Після великої зими Вернувся і Максим безногий: В поході, каже, загубив* (Т. Шевченко); *Тут [у комірчині] мостилися в безладді один на одному безногі стільці* (О. Донченко) (Олексенко, & Мізіна, 2014: 73).

Деякі прикметники аналізованої словотвірної групи призначені для обмеженого вживання. Наприклад, прикметники **безмізкий** (безмізкі голови) і **безодній** (Над головою стеля з глибокого безоднього неба, синього, аж темного (І. Нечуй-Левицький)) є частиною діалектної лексики; дериват **безбородий** (у другому ЛСВ) є рідковживаним: *Одкрилися нові місця з великою платою, і на ті посади присилались то безбороді, то в моху учені хлопці* (Панас Мирний); ад'єктиви **безусий** і **безухий** позначені у СУМ ремаркою «рідко.»; десубстантив **безмозкий** (у 2-ому ЛСВ) подано з ремаркою «зневажл.»: *Через вас, п'яниць безмозких, я сам стояв перед панами голіруч...* (З. Тулуб), а **безногий** функціонує в розмовному мовленні.

Багато прикметників із конфіксом **без-...-о-ий** стали термінами, що використовуються в ботаніці та медицині, зокрема вони активно використовуються для назв рослин, існуючи як бінарні утворення («іменник + конфіксальний ад'єктивний дериват з другим матеріальним не вираженим компонентом»): *відкасник безстеблій, первоцвіт*

безстеблій, надбородник **безлистий** та ін. Відносні прикметники, мотивовані іменниками зі значенням певної частини тіла людини **безволосий**, **безголовий** (ацефальний), **беззубий**, **беззубий**, **безкостий**, **безносий**, **безокий**, **безпалий**, **безребрий** тощо та нульсуфіксальні деривати, що мотивовані іменниковими основами іншого змісту, активно функціонують у медичній термінології **безголовий** (афонічний), **безсилий** (імбецильний, адинамічний), **безглуздий** (парадоксальний) та ін.

Відносні прикметники з конфіксом **без...-о-ий** зафіксовано в індивідуально-авторському словотворі. У поетичному мовленні та в словниках інновацій виявлені одиниці, що вживаються в прямому значенні: *Попереду в білій сорочці, підперезаній сировим шнурком, йшов безбровий і безвіій чоловік з червоним спухлим носом* (Р. Іваничук), *Гуска знову: «Друже милий, Ніг у тебе є чотири, Ти без пір'я, і бездзьобий, Та мені ти до вподоби»* (Є. Юхниця), **безклубий** віл (Словник Грінченка) (у значенні «зі слаборозвинутими стегнами»), *Коли я голий і безчубий. У танці спалахну. Забутім! І хтось процідить ледь крізь зуби „Він ще живий... Нехай живе!..», безшиій охоронець* (В. Шкляр), *Рушаючи над марево безрухе, Вчуваємо, як зазива зоря...* (Ю. Бедрик), *Сонце палало ясно на безхмарому небі* (І. Франко).

Метафоричні засоби використовуються в дериватах, таких як **безтілий**, **безустий**, **безчолоий**, **безикірий**, **бездухий** тощо: *По дахах і карнизах срібно літає безтілий сновида. Пів тіла у хмарі зоставив, а пів болю на краю світа* (І. Калинець), *І печальний згук Безживних губ, І лише помах рук Безсилик, безтілесних Безсоромних Майнуть між тінями...* *І знов безустий сум Їх розлуча На сотні сотень років* (Т. Гриб), *Де порожньо і голо Сірів безбарвний лан, Шугав безчолоий голод* (Ю. Липа), *І в голодаючій, безпузій, слабо прикрашеній “альтернативній» музиці таким чином виразніше оголюється її хребет, її клонована сутність* (А. Орел), **Безикірий** звір на тебе ікли шкірив... *Ревла земля під кінським копитом* (Ю. Клен), *Бо ти молодий і бездахий*, – *сказала Антониха так само жорстко. – І хоч у школах учився, а голови в тебе нема. Іди спати, а я тебе замкну.* (В. Шевчук) тощо.

В індивідуально-авторських нульсуфіксальних дериватах виявляється яскрава образність, включно з такими явищами, як параномазія, що виявляється у словосполученні **безвірий** звір: *Сон чужої Землі. Виє безвірий звір* (І. Павлюк), оксюморон – у **беззвукий** гул: *Хотів*

устать, напиться води з відра, яке стояло неподалік, але не зміг: все тіло за тригодинну муштру перетворилося в суцільну втому, в **беззвукій** гул (В. Шевчук) тощо. Ці аналізовані нульсуфіксальні структури завдяки своїм різнобічним словотвірним можливостям стають важливим складником у творчому осмисленні світу через мистецтво, надаючи нові ціннісні та емоційно-сміслові відтінки.

Висновки

1. В українському словотворі помітне місце займає група нульсуфіксальних ад'єктивів, утворених за участі префікса **без-** від іменників зі значенням певної частини тіла істоти, такі десубстантиви об'єднані словотвірним значенням «позбавлений того, що назване мотивуючим словом».

2. Серед нульсуфіксальних ад'єктивних дериватів, утворених за участі нульового суфікса та конфіксального форманта з другим матеріально не вираженим компонентом, виділено групу відносних десубстантивів з конфіксом **без-...-о-ий**, яка виявляє значну продуктивність як серед узуальних одиниць, так і серед інновацій. Досліджувані одиниці беруть активну участь у формуванні термінології, зокрема ботанічної, зоологічної, медичної. Більшість виявлених дериватів є стилістично маркованими, що фіксують сучасні словники відповідними позначками «заст.», «рідко.» «розм.» «зневажл.» та ін. Це свідчить про давність походження таких лексем.

3. На синхронному зрізі відносні десубстантиви із конфіксом **без-...-о-ий** та словотвірним значенням «позбавлений того, що назване мотивуючим словом» мають певний словотвірний потенціал, активно утворюють індивідуально-авторські новотвори й, поєднуючись з іменниками, часто набувають переносних значень, беручи участь у формуванні образності за допомогою метафоричних асоціативних зв'язків.

У перспективі вбачається розглянути інші словотвірні групи нульсуфіксальних одноосновних ад'єктивних дериватів, утворених за участі нульового суфікса та конфіксального форманта з другим матеріально не вираженим компонентом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білодід, І. К. (Ред.) (1970–1980). *Словник української мови*. (Т. 1–11). Київ: Наук. думка. 2. Білоусенко, П. І., Іншакова, І. О., Качайло, К. А, Меркулова, О. В., & Стовбур, Л. М. (2010). *Нариси з історії українського словотворення (іменникові конфікси)*.

Запоріжжя – Кривий Ріг: ТОВ «ЛППС» ЛТД. 3. **Вихованець, І. Р.** (1980). *Прийменникова система української мови аспекти*. Київ: Наук. думка. 4. **Вихованець, І. Р.**, & Городенська, К. Г. (2004). *Теоретична морфологія української мови: Академічна граматики української мови*. Київ: Пульсар. 5. **Вокальчук, Г. М.** (2004). *Короткий словник авторських неологізмів в українській поезії XX століття* (с. 94–491). Рівне: Перспектива. 6. **Вокальчук, Г. М.** (Ред.). (2008). *Регіональний словник поетичних неолексем (Рівненщина)*. Острого: Вид-во НаУ Острозька академія. 7. **Жовтобрюх, М. А.** (Ред.). (1979). *Словотвір сучасної української мови*. Київ: Наук. думка. 8. **Клименко, Н. Ф.**, & Карпіловська, Є. А. (1998). *Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови*. Київ: ІМНАН. 9. **Колоїз, Ж. В.** (2003). *Тлумачно-словотвірний словник okazionalizmів*. Кривий Ріг: ТОВ «ЯВВА». 10. **Кононенко, В. І.** (1996). *Символи української мови*. Івано-Франківськ: Плай. 11. **Олексенко, О.**, & Мізіна, О. (2014). *Структурно-семантичні та функціонально-стильові властивості нульсуфіксальних атрибутівів: монографія*. Полтава – Харків: Харківське історико-філологічне товариство. 12. **Стовбур, Л. М.** (1999). *Префіксально-нульсуфіксальні іменники в сучасній українській мові. Вісник Запорізького державного університету. Філологічні науки, 1, 1–3.*

REFERENCES

1. **Bilodid, I. K.** (Ed.). (1970–1980). *Slovník ukraínskoi movy [Dictionary of the Ukrainian Language]*. (Vols. 1–11). Kyiv: Nauk. dumka [in Ukrainian].
2. **Bilousenko, P.I.**, Inshakova, I. O., Kachailo, K. A., Merkulova, O. V., & Stovbur, L. M. (2010) *Narysy z istorii ukrainskoho slovotvorennia (imennykovi konfiksy) [Essays on the history of Ukrainian word formation (noun suffixes)]*. Zaporizhzhia – Kryvyi Rih : TOV «LIPS» LTD [in Ukrainian].
3. **Vykhovanets, I. R.** (1980). *Pryimennykova sistema ukrainskoi movy [The pronominal system of the Ukrainian language]*. Kyiv: Nauk. dumka [in Ukrainian].
4. **Vykhovanets, I. R.**, & Horodenska, K. H. (2004). *Teoretychna morfolohiia ukrainskoi movy: Akademichna hramatyka ukrainskoi movy [Theoretical morphology of the Ukrainian language: Academic grammar of the Ukrainian language]*. Kyiv: Pulsary [in Ukrainian].
5. **Vokalchuk, H. M.** (Ed.). (2004). *Korotkyi slovnyk avtorskykh neolohizmiv v ukrainskii poezii XX stolittia [A short dictionary of author's neologisms in Ukrainian poetry of the 20th century]* (pp. 94–491). Rivne: Perspektyva [in Ukrainian].
6. **Vokalchuk, H. M.** (Ed.). (2008). *Rehionalnyi slovnyk poetychnykh neoleksem (Rivnenshchyna) [Regional dictionary of poetic neolexes (Rivnenskyi)]*. Ostroh: Vyd-vo NaU Ostrozka akademiia [in Ukrainian].
7. **Zhovtobryukh, M. A.** (1979). *Slovotvir suchasnoi ukrainskoi movy [Vocabulary of the modern Ukrainian language]*. Kyiv: Nauk. dumka [in Ukrainian].
8. **Klymenko, N. F.**, & Karpilovska, Ye. A. (1998). *Slovotvirna morfemika suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy [Word-forming morphemics of the modern Ukrainian literary language]*. Kyiv: IMNAN [in Ukrainian].
9. **Koloiz, Zh. V.** (2003). *Tlumachno-slovotvirnyi slovnyk okazionalizmiv [Interpretive and word-making dictionary of occasionalisms]*. Kryvyi Rih: TOV «YaVVA» [in Ukrainian].
10. **Kononenko, V. I.** (1996). *Symvoly ukrainskoi movy [Symbols of the Ukrainian language]*. Ivano-Frankivsk: Play [in Ukrainian].
11. **Oleksenko, O.**, & Mizina, O. (2014). *Strukturno-semantychni ta funktsionalno stylovi vlastyvyosti nulsufiksalnykh atrybutyviv [Structural-semantic and functionally stylistic properties of null-suffix attributes]* (monohrafiia). Poltava–Kharkiv: Kharkivske isto-ryko-filolohichne tovarystvo [in Ukrainian].
12. **Stovbur, L. M.** (1999). *Prefiksialno-nulsufiksialni imennyky v suchasni ukrainskii movi [Prefix-zero-suffix nouns in the modern*

Ukrainian language]. *Visnyk Zaporizkoho derzhavnoho universytetu. Filolohichni nauky – Bulletin of Zaporizhzhya State University. Philological sciences, 1, 1–3* [in Ukrainian].

Мізіна Ольга Іванівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри українознавства, культури та документознавства, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», просп. Першотравневий, 24, м. Полтава, 36011, Україна.

Tel.: +38(095)0954664

E-mail: olamizina@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-1988-6353>

Mizina Olha Ivanivna – Candidate of Philological Sciences (Ph.D.), Docent, Associate Professor of Department of Ukrainian Studies, Culture and Documentation, National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», 24 Pershotravneviy Avenue, Poltava, 36011, Ukraine.

Дерев'яно Людмила Іванівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри українознавства, культури та документознавства, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», просп. Першотравневий, 24, м. Полтава, 36011, Україна.

Tel.: +38(066)0165962

E-mail: derevyanko.adyl@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0001-6271-6571>

Derevianko Liudmyla Ivanivna – Candidate of Philological Sciences (Ph.D.), Docent, Associate Professor of Department of Ukrainian Studies, Culture and Documentation, National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», 24 Pershotravneviy Avenue, Poltava, 36011, Ukraine.

Надійшла до редакції 13 вересня 2023 року

CITATION

ДСТУ 8302:2015: Мізіна О. І., Дерев'яно Л. І. Нульсуфіксальні ад'єктиви, утворені конфіксальним способом за участі префікса **без-**. *Лінгвістичні дослідження*: зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди / гол. ред. Н. В. Піддубна. Харків, 2023. Вип. 59. С. 6–17. DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2023.59.01>

АРА: Мізіна, О. І., Дерев'яно, Л. І. (2023). Нульсуфіксальні ад'єктиви, утворені конфіксальним способом за участі префікса **без-**. *Лінгвістичні дослідження*, 59, 6–17. DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2023.59.01>